

BOĞAZLANAN UMUDUMUZ; ADALET ve HUKUK

*YILDIZ ŞAHİN

ÖZET :

“ Hukukun toplum tarihinden bağımsız bir yanı yoktur .”

K.MARX

Toplum günümüzde bireysel psikolojilerin bir araya geldiği bir varoluştur ve kolektif ve yaşayan bir bilinç olarak karşımıza çıkmaktadır. En genel haliyle hukuk bireyler arasındaki ilişkileri düzenler. Bu yüzden ki hukukun toplumdaki bağımsız bir yanı yoktur ve hukuk yasaya indirgenemez. Toplumda yararları ve yükümlülükleri paylaşmak için insanlar zordan çok hukuka başvurmuş ancak kurulan bu düzenin kabul edilebilmesi için onun adil olması gerekir.

Pozitif hukukta yerleşik yasalarda olan şey adil olarak görülür. Lakin hukuku yasaları indirgeyemeyiz. Zaten adaleti pozitif yasalarla bir tutmanın toplum içinde birçok itirazlara uğradığı durumlara karşılaşılmaktadır. Yasalar açıkça insanlık duygularını incitmiyor ya da zamanla bu hale düşmüşlerse adalet duygusu onlara karşı çıkmamızı emreder bize. Örneğin; Fransa ‘da Vichy Rejimi’ nin 1940’ ta kabul ettiği Yahudi karşıtı yasalar, Nürnberg’ te 1945’ te insanlığa karşı suçlar. Bu suçlar yasal olarak Alman Nazi rejiminin yürürlükteki hukukuna tam bir uygunluk içinde işlenmiştir. Yasal olma meşru olma, yani akla, adalete ve hakkaniyete uygun olma değildir.

“ Bir şeyin felsefesini yapmazsanız onun teknisyeni olarak kalırsınız. ”

NIETSCHE

Hukuk uygulayıcısının eleştirel bir bakış kimliğine sahip olması gerekir. Hukuk uygulayıcısı adalet sağlayıcısı olduğuna göre hukuk uygulayıcısının; yasalardan sonuç çıkarabilmesi, adaletli karar verebilmesi için gerekli olan düşünsel derinliği kazanabilmesi, doğru bir savunma yapabilmesi için zihinsel pratikliği kazanabilmesi ve yasaların baştan sona sahip olduğu mantıksal temeli kavrayabilmesi için felsefe eğitimi gereklidir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER : Adalet ,Hukuk Felsefesi, Toplum, Eğitim, Hukuk, Türkiye

*İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencisi

Tarih boyunca adalet, kendisi için bir çok manifestoya sahip olmuş çeşitli tanımlamalar suretiyle açıklanmaya çalışılmıştır. Lakin adalet kavramına ilişkin teorik soruşturmalar, kavramın somut durumlardan ayrı şekilde kendi başına belirlenmesinin güçlüğüne ortaya koymaktadır. Ayrıca bütün bu soruşturmalar, adaletin, adaletsizlik durumundan hareketle belirlenebileceği anlaşılmaktadır. Çünkü adaletsizliğin ya da adaletsiz uygulamaların veya eşitsizliğin olduğu durumlarda adalet istemi dile getirilmektedir ya da adalet istemi bu tür durumlarda ortaya çıkmaktadır.

Adaletin teorik özüne baktığımızda hakları talep eden üst bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır. Adalet kavramı öncelikli olarak toplumsal bağlamı öncelik taşıyan ve etik bir varoluşa sahip olan bir kavramdır. Bu bakımdan adaletin kaynağını insanların sağduyusunda ve toplumun vicdanında görmekteyiz. Bundan dolayı hukuksal ve yargısal adaletin kökeni, hukukunda kaynağı olan vicdandır. Yani adaletin sadece adliye binaları, hakimlerin kararları, hukukçuların beyanlarında değilde toplumsal, siyasal, kültürel ekonomik ve yaşamsal alandaki varlığına bakmalıyız.

Hukuk; bireylerin birbirleriyle ve toplumla ilişkilerini düzenleyen ve uyulması zorunlu olan yazılı kuralları ele alan bilim dalıdır. Hukukun amacı adalettir ve toplumsal bir değere karşılık gelir. Hukukun meydana gelmesinde ve uygulanmasında etkili olan faktörlerin toplumun felsefesi ve kültürüyle yakın bir bağı vardır. İnsanlar adaleti “ iyi hukuk ”, “ iyi düzen ” diye tanımlamışlardır. Bundan dolayı hukuku insan iradesinin dışında ve üstünde objektif, değişmez, ebedi olması gerekir.

İnsanda her şeyin esas ve özünü araştıran bir felsefi bilinç vardır. Felsefi bilinç her alanda olduğu gibi hukukunda özüne inmek ister. Adalet kavramında felsefeden bağımsız değildir. Toplumsal yaşamın daha iyi bir düzende ve daha iyi bir şekilde varlığını sürdürmesi için hukukun eleştirisi gerekir. Hukuk felsefesi de hukukun bilimsel yöntemlerle incelenmesi dışında hukukun eleştirisini yapar ve bu eleştiri toplumsal yaşamın daha iyi bir şekilde varlığını sürdürmesi üzerinedir. Hukuk uygulayıcı yani toplumda adaleti sağlayacak olan hukuk uygulayıcısı eleştirel bir bakış kimliğine sahip olmalıdır

Nietzsche nin söylediği gibi; “ Bir şeyin felsefesini yapmazsanız onun teknisyeni olarak kalırsınız ”

Hukuk uygulayıcısı yasaların baştan sona sahip olduğu mantıksal temelleri kavraya bilmesi için felsefe eğitimine ihtiyaç duyar, çünkü adaletli bir karar verebilmesi için düşünsel derinliği kazanması gerekir. Hukuk uygulayıcısı

hukukun felsefi alt yapısını edinmeden kuru ve yüzeysel hukuk bilgisiyle yüklenen insanlar hukukçu olmaktan çok hukuk teknokratı olmakta,hatta çoğu zaman o bile olamamaktadır.

Adaletin sağlanmasında hukuk eğitimi asli bir rol oynamaktadır Hukuk eğitimi, bir ülkede hukuk devletinin yaşama geçirilebilmesi için en önemli ve etkili araçtır. Hukukun yaşama hâkim olması, nitelikli hukukçuların yetiştirilmesi ile olur. Hukuk eğitimi her hangi bir mesleki eğitim olarak görülemez. Toplum yaşamının merkezinde yer alan ve bütün faaliyetlerin doğru yürütülmesi ve aykırı davranışların neden olduğu sorunların çözüme kavuşturulması, hukuk eğitiminin ihtiyaçlara uygun verilmesiyle mümkündür. Hukuk eğitiminde yaşanan aksaklıklar ve sorunlar, toplumu doğrudan ve derinden etkileyen yeni sorunlara yol açacaktır. Hukuk eğitiminin sorunlu olması demek, yargılama faaliyetlerinin, idarenin işleyişine ilişkin kamusal görevlerin ve toplumsal düzenin devamını sağlayacak adalet anlayışının ciddi sorunlarla yüz yüze gelmesi demektir. Hukuk eğitimine ilişkin sorunlar, toplumu ilgilendiren temel faaliyet alanlarında sorunlar demektir.

Türkiyede hukuk fakültesi öğrencileri felsefi bir altyapı sahibi olmadan yoğun bir hukuk bilgisine tabi tutuluyorlar. Öğrencilerine mezun olduklarında bir meslek edindirme iddiasında olan hukuk fakültesi müfredatı içinde, mesleki temel veren derslere ek olarak alınan Hukuk Sosyolojisi, Hukuk Felsefesi gibi dersler bu fakültelerden mezun olan öğrencilerin hukukçu olmalarında büyük rol oynuyor. Yasaları ezberleten eğitim sistemi, onların uygulanış biçimlerini, boşlukların yorum yoluyla doldurulmasını bu dersler yoluyla öğrencilere verebilmektedir.

Toplumun değişen yapısıyla bağ kuramayan kişi gerçekliğini yitiren hukuk kurallarının esiri olur, gelişmelerin gerektirdiği yeni ihtiyaçları göremez. Teknik hukuk bilgisinin yanında diğer sosyal bilimlere hakim olmayan bir hukuk fakültesi mezununu hukuk teknisyeni olarak adlandırmak daha doğru olacaktır. Hukukla ilgili çeşitli bilim dallarının müfredattan çıkartılması sonucu yetişen öğrencilerin dogmatik hukukçular olması da bir tehlikedir.

Hukuk okuyan öğrencilerin mezun olduktan sonra sudan çıkmış balığa dönmeleri ve yeterli donanımdan yoksun olarak mesleğe atılmalarının önüne ancak hukukun eleştirilmesi yani hukuk felsefesi dersinin uygulanması geçmektedir.

Hukuk felsefesi dersi öğrencinin; araştırma yapma, bilimsel ve akademik kaynakları kullanım yetisi ile hukuksal tartışmalar yürütme ve düşünme yeteneğini arttırmaktır. Ayrıca öğrencilerde varolan hedef eksikliği de bu dersler sayesinde gerçekleşmektedir.

Bir hukukçunun sahip olması gereken en temel değer sosyal bilinç iken öğrenciler hukuk bilincini bir yana koyalım sosyal bilinçten dahi mahrum kalıyorlar. Yürürlükteki hukuk, hukuk felsefesi verilerine muhtaçtır.Eğer yorum yapılırken , hukuk uygulamaya sokulurken toplumun sosyal yapısı bilinmezse hukuk boş kalıplar haline gelir ve toplumun tepkisiyle karşılaşır

Sosyal ve hukuk bilincinin adeleti sağlamak için gerekli entemel taşları olması ve öğrencilerin içinde bulunduğu bu bilinç yoksunluğu zamanla ülkemizde toplumun vicdanındaki adalet inancını aşındırmaktadır. Bu aşınmanın önüne geçebilmek için zihinsel faaliyetin üretim yapacak şekilde kullanılması ve organize edilmesi gerekir.

TÜRKİYEDEKİ HUKUKA ADALET İŞLEMİYOR

Türkiyede toplumun adalet anlayışı konusunda genel vicdanı zedeleyecek bir çok örnek le ne yazıkki sık sık karşılaşmaktayız

Down sendromlu 18 yaşındaki Ö.O. hamile kaldı, Adli Tıp çocuğun babasından olduğunu tespit etti. Mahkeme babaya 15 yıl ceza verdi, ancak Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 'bekaretin bozulmadığı' yönündeki raporu gerekçe göstererek 'basit cinsel istismar var' dedi ve kararı bozdu.

Mardin 1.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28.09.2010 gün ve 2003/137 esas,2010/610 karar sayılı kararı,kamuoyunda 'N.Ç kararı' olarak anıldı .Yargıtay 14.Ceza Mahkemesi'nin 2011/12479 esas 2011/1056 karar numaralı kararıyla 13 yaşındaki bir çocuğun kendi rızasıyla 26 kişiyle cinsel ilişkiye girdiğinin kabul edilmesi,zedelenen hatta yitirilen adalet duygusunun nasıl yargı erki eliyle bütün toplumda oluşturulduğunu bize göstermesi bakımından çok önemlidir.

N.Ç skandalının ardından 2006'da Antalya'da yaşanan bir yargı ayıbı daha gündeme geldi.12 yaşındaki E.Y'yi ''derin devlet '' için eğiteceğini iddia ederek baba Osman Y'ye kızını satın aldığına dair sözleşme imzalatan inşaat malzemeleri dükkanı sahibi 54 yaşındaki Yusuf A'nın,E.Y'yi değişik zamanlarda Kemer'deki bir otele götürülerek tecavüz ettiği ortaya çıktı.Baba her hafta kızını kendi elleriyle Yusuf A.'ya teslim ettiğini kabul etti ancak sözleşmenin sahte olduğunu boş bir kağıda attığı imzanın üstünün sonradan doğrulduğunu ileri sürdü..E.Y'nin yargılanma süresince koruma altına alınmadığı ve ailesinin yanına gönderildiği de ortaya çıktı.Olayın gerçekleşmesinde ailenin suçu,sözleşmede edim olarak bir çocuğun gösterilmesi gibi hususlar medyada çokça tartışıldı Üzerinde çokça durulmayan unsurlardan biri ise,babanın iddiaların doğru olması halinde derin

devletin gücüne bağlanan umutlar sonucu, çocuğunu tehlikeye attığını düşünememesi, sorgulayamaması. Bunun yanında haksız fiilin gerçekleştiği yıl okula devam eden E.Y'nin rehberlik öğretmenin 'canınızı sıkan bir olayı yazarak anlatın.' demesi üzerine ağlayarak sınıftan kaçması sonucu durumu öğretmene itiraf etmesiyle yargı yolu başlatılmış, bunun üzerine öğretmen durumu polise bildirmişti. Ancak E.Y'nin beyanına karşın fail 3 aylık tutukluluk sürecinin ardından 6 yıl tutuksuz yargılanmış, baba ise, tutuklanmamıştı. Yusuf A. ancak neden uzadığı belirlenemeyen yargılama sürecinde 2012 yılına gelindiğinde ortaya çıkan ve E.Y'nin bizzat borcun konusunu oluşturduğu bir satım sözleşmesinin ortaya çıkmasıyla birlikte tutuklandı. Bu da erkekler arasında alınıp satılacak bir mal gibi görülmüş olan E.Y'nin beyanına yargı nezdinde ne derecede önem verildiğinin kanıtıdır.

Tek somut delil olarak puşiye dayanılarak ve ceza hukukunun masumiyet karinesi, tutuklanma halinin istisna olması gibi genel ilkeleri gözardı edilerek bir öğrencinin özgürlüğü ve eğitim hakkı iki yıl boyunca gasp edilmiştir.

Balyoz davasında savcının ve sanıkların taleplerine mahkemenin verdiği kararlar incelendi. Dava süresi boyunca sanık taleplerinin yüzde 1'i, savcı taleplerinin yüzde 99,8'inin kabul edildiği ortaya çıktı ve aynı davada Tanık dinlenme taleplerinin kabul edilmedi

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin Madımak Oteli'nde 33 aydının katledilmesine ilişkin davanın 5 **sanık** yönünden zaman aşımı, 2 sanık yönünden ise ölmeleri nedeniyle düşürülmesine ilişkin hükümlerinin onandı. Örneğin; Özel yargı ve soruşturma usulleri ile Terörle Mücadele Kanunu tarafından getirilen atipik düzenlemeler, mevcut hukukun dışında ikinci bir olağanüstü yargı rejimini var ederek toplumun bir kısmını sırf muhalif olduğu için genel yargı kurallarından çok daha ağır şartlara mahkûm ediyor. Eşitlik ilkesini hiçe sayarak halkı ikili yargı sistemine tabi kılan, özel yargılama usullerini halka karşı kullanan söz konusu mahkemeler ve bu mahkemeler tarafından verilen kararlar meşru kabul edilemez.

"Ergenekon Soruşturması" adı verilen soruşturmada en basit vicdanla bile insanların asla kabul edemediği hak ihlalleri gene hukuk eliyle ya da hukukçular eliyle yapılmaktadır .

Ülkemizde ülke gündemine oturan davalarda hukukun gücünün elinde bulundurduğu bir sopa haline geldiğini görmekteyiz. Biraz klasik olacak ama unutmayalım ki güneşin doğuşu en karanlık zamandan sonra gelir. Türkiyede hukuk şu an bir karanlığın içine gömülmüştür. Hukuksuzluğa karşı her platformda verilen ve verilecek olan mücadele güneşin doğuşunun garantisidir. Ne güzelki biz

hukuk fakültesi öğrencilerinde mücadele verebileceği birçok platform bulunmakta. Bunlardan biri İstanbul Üniversitesi Toplumcu Hukukçular Kulübü'nün bünyesinde çıkarılan ve yeni dönemde 'Hukukta toplumcu tavır/ icab-ı hal ' adlı dergi İstanbul Üniversitesi'nin dışına çıkarak hukuksuzluğun karşısında duran ve üretmenin gerekliliğini hisseden Türkiye'deki diğer hukuk fakültesi öğrencilerinde katkı koyabildiği bir dergidir. İcab-I hal; hukukun oyuncağa dönüştüğü, masumiyet karinesinin hükmünü kaybettiği bir dönemde hukuku yalnız yasalardan ibaret değil, onu sosyal bilimlerin hukuku toplumun bir parçası olarak gören ve hukuku bütünlüklü yapının bir parçası olarak ele alan , bir platform haline dönüşüyor.

KAYNAKÇA :

- Aristoteles, Nikomakos'a Etik, Çev., Saffet Babür, Ankara, Ayraç Yayınevi, 1997, s. 89-90.
- <http://adaletvesosyalizm.org/articles/38>
- <http://www.aliosmangundogan.com/PDF/Bildiri/Ali-Osman-Gundogan-Hak-ve-Adalet.pdf>
- <http://www.anayasa.gen.tr/kuresellesme.html>
- http://haber.gazetevatan.com/hukuk-akildir-bilimdir-duygusal-olamaz/337794/4/Haber#.UGiazq7_IT9
- <http://www.hukukum.com/turkiyede-hukuk-egitimi-yazi-dizisi-2.html>
- <http://ihaber.istanbul.edu.tr/medya/hukuk-felsefesi-deger-sistemleri-yonunden-hukukun-elestirisini-yapar-h288.html>
- http://www.khas.edu.tr/uploads/panoramakhas/sayi3/8.bilim_felsefesi_hukuk_egitimide_onemi.pdf
- <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&CategoryID=83&ArticleID=973422><http://eski.barobirlik.org.tr/ui/birim/belgeler/DUNYA%20ULKELERINDE%20HUKUK%20EGITIMI%20VE%20AVUKATLIK%20STAJI.pdf>
- <http://www.msxlab.org/forum/hukuk/83063-adalet-nedir-adalet-kavrami-hakkinda.html#ixzz27yCGxUzd>
- http://portal.ubap.org.tr/App_Themes/Dergi/2011-93-689.pdf
- <http://haber.sol.org.tr/yazarlar/nurettin-abacioglu/dol-yatagina-cop-sokmak-55655>
- Suay Ergin<http://adaletvesosyalizm.org/articles/51> - --
- <http://eski.barobirlik.org.tr/ui/birim/belgeler/DUNYA%20ULKELERINDE%20HUKUK%20EGITIMI%20VE%20AVUKATLIK%20STAJI.pdf>
- <http://duzceuniversitesi.net/showthread.php?t=60>

- <http://haber.sol.org.tr/kadinin-gunlugu/tecavuz-affi-nikah-6-hayvan-birtarla-haberi-60003>
- Hukuk Öğretimi ve Hukukçunun Eğitimi
Uluslararası Toplantı, Ankara, 9-10-11 Ocak 2003
- - <http://ihaber.istanbul.edu.tr/medya/hukuk-felsefesi-deger-sistemleri-yonunden-hukukun-elestirisini-yapar-h288.html>
- <http://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/pusi-davasi-gorulecek-haberi-46198>
- <http://www.odatv.com/n.php?n=balyoz-davasinda-cilgin-istatistik-2709121200>
- <http://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/yargitay-karar-verdi-sivas-katliami-insanlik-sucu-degil-haberi-60073>
- İcab-ı hal 26 aralık 2011 sayı 4 sy.39
- Özel yetkili mahkemeler kapatıldı, özel yargılama devam ediyor9
Temmuz 2012, ceren tuğlu)
- <http://haber.sol.org.tr/kadinin-gunlugu/bekareti-bozulmadi-raporu-tecavuz-kararini-bozdu-haberi-58257>
- İcab-I Hal 26 Aralık 2011 Sayı :4